

The background of the slide features a light blue gradient with a faint, semi-transparent image of classical Greek columns on the left side. The columns are arranged in a perspective view, receding into the distance. The main text is centered in a bold, blue, sans-serif font with a slight drop shadow.

Η προφητεία και η μαντική τέχνη στην Αρχαία Ελλάδα.

Ελένη Γιάνναρη

Η μαντική τέχνη των οiwωνών

Η προφητεία και η μαντική τέχνη εμφανίζονται να είναι στενά συνδεδεμένες μεταξύ τους. Σύμφωνα με τους αρχαίους Έλληνες, η μαντική ήταν η επιστήμη των οiwωνών και εφαρμοζόταν με ποικίλους τρόπους, όπως για παράδειγμα η ερμηνεία του πετάγματος των πουλιών.

Ερμηνεία πετάγματος πουλιών

Η ερμηνεία του πετάγματος των πουλιών ήταν τόσο διαδεδομένη, ώστε το όνομα του πουλιού «όρνις» σήμαινε «οιωνός». Σημασία δινόταν για την κατεύθυνση που πετούσαν τα πουλιά, για το ύψος, αλλά και τον τρόπο πετάγματός τους. Δύο σημαντικοί μάντεις της αρχαιότητας είναι ο Κάλχας και ο Έλενος, περίφημοι για την ικανότητά τους στην ερμηνεία αυτών των οιωνών.

Τρόποι μαντείας

Άλλοι τρόποι οιωνοσκοπίας ήταν η μελέτη των ουράνιων σημείων, των κεραυνών και των σεισμών. Ακόμα μπορούσαν να μελετήσουν και μία σταγόνα της βροχής, ενώ ιδιαίτερη σημασία έδιναν στα όνειρα, που θεωρούνταν ως τρόποι για να λάβει κανείς συμβουλές από τους θεούς, όπως γινόταν στα ιερά του Ασκληπιού. Πολλοί μάντεις της αρχαιότητας εξέταζαν τα εντόσθια των ζώων που είχαν θυσιαστεί (κυρίως το συκώτι), ή την φλόγα που έκαιγε στο βωμό του θυσιαστήριου. Γενικά, έδιναν πολύ μεγάλη σημασία στους οιωνούς, πολλές φορές μάλιστα σε τόσο υπερβολικό ίσως βαθμό, που ακόμα και ένα φτέρνισμα, μπορούσε να αποτελέσει σημάδι για κάποιο σημαντικό γεγονός, ή συμβουλή για να παρθεί μία δύσκολη απόφαση.

Προφήτες

Μία ενδιαφέρουσα μορφή της τότε αρχαιότητας είναι οι προφήτες. Ως τέτοιοι χαρακτηρίζονταν οι άνθρωποι που είχαν δεχτεί από τους θεούς το χάρισμα να προφητεύουν. Οι γυναίκες προφήτισσες ονομάζονταν στην αρχαία Ελλάδα Σίβυλλες, ενώ οι άντρες ονομαζόντουσαν Βάκις.

Μαντεία

Πέρα από την οίωνοσκοπία και τους προφήτες που έγραφαν διαφορούμενες προφητείες, πιο επίσημη μορφή μαντείας μπορούσε να ζητηθεί από τα ιερά, όπου υπήρχε μαντείο εν ενεργεία. Υπήρχαν πολλά τέτοια μαντεία και δημιουργήθηκαν καινούργια μέχρι και τη ρωμαϊκή εποχή.

Μαντείο της Θεάς Δήμητρας

Ένα μαντείο είναι εκείνο που βρισκόταν στο ιερό της θεάς Δήμητρας, στην Πάτρα της Αχαΐας. Σύμφωνα με τον Πausανία, ζητούσαν συμβουλές από το μαντείο αυτό για θέματα υγείας. Κρεμούσαν έναν καθρέφτη με ένα λεπτό σκοινί και τον κατέβαζαν μέχρι την πηγή του μαντείου, προσέχοντας να μη βυθιστεί στο νερό, αλλά να ακουμπάει μόλις στην επιφάνειά του. Μετά από προσευχή στη θεά Δήμητρα και θυσία (καύση λιβανιού), κοίταζαν μέσα στον καθρέφτη που έδειχνε τον ασθενή νεκρό ή ζωντανό.

Άλλα μαντεία

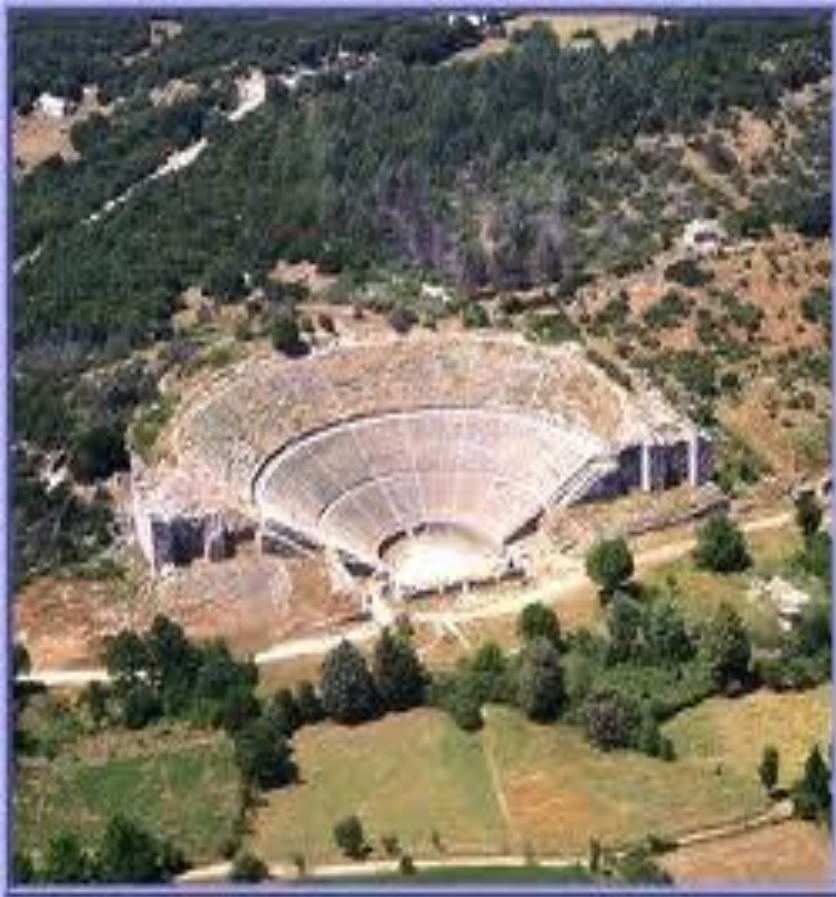

Μαντείο του
Τροφωνίου

φωτοκαρανος

Μαντεία με μεγαλύτερη φήμη ήταν αυτό του Αμφιάραου (στα σύνορα της Αττικής με τη Βοιωτία), του Τροφωνίου και του Απόλλωνα στο ιερό των Βαγχιδών ή Διδύμειον (που βρισκόταν κοντά στη Μίλητο της Ιωνίας).

Τα γνωστότερα μαντεία...

Τα δύο γνωστότερα μαντεία του αρχαίου ελληνισμού ήταν το μαντείο των Δελφών και το μαντείο της Δωδώνης. Στο μαντείο της Δωδώνης, στους πρόποδες του όρους Τόμαρος, ο Ζευς έδινε τους χρησμούς του με τη φωνή των δρυών και του ανέμου. Οι ιερείς που υπηρετούσαν στο ναό ονομάζονταν Σελλοί, κοιμόντουσαν επάνω στο έδαφος και δεν έπλεναν ποτέ τα πόδια τους.

Το μαντείο της δωδώνης

Τα μηνύματα του Διός δινόντουσαν μέσα από τους ψιθύρους που έκανε το φύλλωμα των ιερών Δρυών του μαντείου, τους οποίους ερμήνευαν οι ιερείς. Έναν άλλο τρόπο χρησιμοδότησης μαθαίνουμε από τον Στράβωνα: στο ιερό υπήρχε ένα χάλκινος λέβητας στηριγμένος σε μία κολόνα. Σε μια διπλανή κολόνα υπήρχε το άγαλμα ενός παιδιού που κρατούσε ένα μαστίγιο με τριπλή χάλκινη αλυσίδα, η οποία με τον άνεμο χτυπούσε τον χάλκινο λέβητα και οι μάντεις μετέφραζαν τις δονήσεις που παραγόntonτουσαν από τα χτυπήματα σε χρησμούς.

Το μαντείο των Δελφών

Ασύγκριτα πιο φημισμένο από κάθε άλλο μαντείο της αρχαιότητας, ήταν αυτό του Απόλλωνα στους Δελφούς. Το μαντείο των Δελφών είναι γνωστό από τον 7ο αιώνα προ Χριστού. Δεν ήταν κάθε ημέρα ευνοϊκή για να ζητηθεί χρησμός από το μαντείο και η συνθήκη αυτή επέτεινε το γεγονός του σχηματισμού ουράς μέσα στο ιερό, ώστε να εξασφαλιστεί η προτεραιότητα στην αναζήτηση των συμβουλών του μαντείου. Εκτός από την προσφορά στο μαντείο, που ποίκιλλε ανάλογα με το εάν ο χρησμός ζητούνταν από κάποια πόλη ή κάποιον ιδιώτη.

Η μέθοδος της χρησιμοδότησης

Για να εγκριθεί το κατά πόσον ο θεός ήθελε να απαντήσει σε κάποιιο ερώτημα, έπρεπε να θυσιαστεί μια κασίκα, την οποία προηγουμένως είχαν βρέξει με κρύο νερό: εάν η κασίκα δεν έτρεμε από το κρύο, θεωρούσαν ότι ο θεός δεν ήθελε να απαντήσει στην ερώτηση. Σε διαφορετική περίπτωση, η διαδικασία συνεχιζόταν με την είσοδο στο ναό και την παράδοση της ζητούμενης ερώτησης, η οποία είχε ήδη προετοιμαστεί από πριν σε γραπτή μορφή.

Η χρησμοδότηση

Ο ενδιαφερόμενος μπορούσε να εισέλθει μόνο μέχρι ένα σημείο του ναού. Στο βάθος υπήρχε το άδυτο, ένας απαγορευμένος χώρος όπου βρισκόταν η Πυθία. Η Πυθία ήταν επιλεγμένη ανάμεσα σε γυναίκες των Δελφών και ζούσε σε απομόνωση και αγνότητα. Καθόταν επάνω σε έναν τρίποδα μέσα στο άδυτο, κοντά σε μια ιερή πέτρα σε σχήμα τρούλου, που ονομαζόταν ομφαλός και συμβόλιζε το κέντρο της γης.

Η Πυθία

Μέσα στο άδυτο και από μια ρωγμή του βράχου έβγαιναν αναθυμιάσεις που θεωρείται ότι προκαλούσαν μια εκστατική κατάσταση στην Πυθία. Εκείνη, καθισμένη επάνω στον τρίποδα, μασούσε φύλλα Δάφνης και έπινε νερό από την ιερή πηγή Κασσωτίδα..Κατά τη διάρκεια της έκστασης ψιθύριζε ακατάληπτα λόγια, που μετατρέποντουσαν πιθανότατα σε κείμενα από τους προφήτες του ναού.

Οι χρησμοί

Οι περισσότεροι χρησμοί της Πυθίας ήταν σκοτεινοί και διφορούμενοι. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η ιστορία της εποίκησης του Τάραντα και η ίδρυση της πόλης από τον Φάλανθο, στα μέσα του 7ου αιώνα προ Χριστού. Ο Φάλανθος πριν ξεκινήσει ζήτησε χρησμό από το μαντείο των Δελφών και του απάντησαν πως θα κατακτούσε εδάφη και μια πόλη, όταν θα αισθανόταν βροχή κάτω από καθαρό ουρανό. Φτάνοντας στην Ιταλία είχε πολλές νίκες, αλλά δεν κατόρθωσε να καταλάβει κάποια πόλη ή εδάφη.

Η προφητεία

Καθώς θεωρούσε αδύνατο να βρέξει με καθαρό ουρανό όπως έλεγε η προφητεία, ήταν απογοητευμένος και έγειρε το κεφάλι του στα γόνατα της γυναίκας του, η οποία άρχισε να ψάχνει για ψείρες στα μαλλιά του. Εκείνη τότε ξέσπασε σε κλάματα, τα οποία έβρεξαν τα μαλλιά του Φάλανθου και ξαφνικά συνειδητοποίησε το νόημα της προφητείας: τα δάκρυα της γυναίκας του ήταν σα βροχή και το όνομά της ήταν Αίθρα, δηλαδή καθαρός ουρανός. Πράγματι, την επόμενη νύχτα επιτέθηκε στον Τάραντα και κατέκτησε την πόλη.

Τέλος